

N:o 36.

Af Herr Anderson, Albert: Om förhöjning af det ordinarie anslaget till högre skolor för qvinlig ungdom.

Bland de undervisningen rörande frågor intager äfven den, som afser beredande af högre undervisning åt qvinlig ungdom, ett viktigt rum. Också har jemväl denna gren af undervisningen utgjort och utgör fortfarande föremål för statsmakternas omvårdnad. Sålunda anhöllo Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 16 Juni 1866, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda och undersöka dels i hvad mån offentliga läroanstalter för qvinlig ungdom utöfver det redan då befintliga seminarium för bildande af lärarinnor och dermed förenade normalskola för flickor kunde anses ytterligare böra på det allmännas bekostnad upprättas, dels ock huru i sådan händelse dylika anstalter borde organiseras. Efter det en för ändamålet tillsatt komité afgifvit betänkande i ämnet, föreslog Kongl. Maj:t i nådig proposition den 30 Januari 1873 Riksdagen, att på statsverkets bekostnad måtte till en början inrättas fyra offentliga elementarskolor för flickor. Riksdagen, som ansåg sjelfva saken vara i hög grad behjertansvärd, fann sig likväl enligt underdånig skrifvelse den 22 Maj 1873 icke kunna bifalla upprättande af flickskolor, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, utan uttryckte den åsigt, att staten borde uppmuntra till inrättande af goda undervisningsanstalter för qvinnor genom att understödja sådana läroverk. Den af Kongl. Maj:t till 1874 års Riksdag i sådant syfte aflättna nådiga proposition bifölls ock på det sätt, att Riksdagen för år 1875 på extra stat anvisade ett anslag af 30,000 kronor att med vissa villkor användas till understöd, med högst 3,000 kronor till hvarje, åt sådana högre skolor för qvinlig ungdom, hvilka efter vederbörandes hörande pröfvades vara deraf i behof. Detta anslag höjdes vid 1876 års riksdag till 40,000 kronor, men då äfven detta belopp visade sig otillräckligt, hvilket framgick deraf att, medan för år 1876 understöd söktes af

16 skolor med ett sammanlagdt belopp af 39,400 kronor, utgjorde de sökande skolornas antal för år 1878 ej mindre än .36 med ett belopp af 70,600 kronor, höjdes ytterligare vid 1878 års riksdag anslaget till 50,000 kronor.

De understödsbelopp, som utgå af nyssnämnda anslag, utgöra högst 2,200 kronor och lägst 400 kronor. Det har sålunda i anseende till det stora antalet af understödssökande icke lemnat tillgång till att i något enda fall bereda det understöd, som blifvit bestämdt såsom maximum. Om redan denna omständighet visar, att det nu varande anslaget är otillräckligt, så framgår detta än mera af det vid Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof fogade statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden för den 9 i denna månad, hvaraf inhemtas att åt de skolor, som i slutet af förlidna år begärt understöd, vederbörande domkapitel och eforalstyrelser, som öfver ansökningarne afgifvit infortrade utlåtanden, *tillstyrkt* ett understödsbelopp af tillsammans 87,000 kronor.

Då 1878 års Riksdag på ordinarie stat hade beviljat ofvannämnda anslag, utfärdade Kongl. Maj:t den 18 Maj samma år nådig kungörelse härom med underrättelse om, hvad den hade att iakttaga, som från samma anslag ville komma i åtnjutande af understöd, hvarjemte vid meddelande af sådant för åren 1879—1881 föreskrift lemnades hvar och en, som deraf kom i åtnjutande, om den tidpunkt, inom hvilken understöd för de nästföljande tre åren kunde sökas. Som någon förhöjning af ifrågavarande anslag från och med innevarande år icke egt rum, har någon anledning till utfärdande af dylik kungörelse nu icke förefunnits; men om så hade skett, är det utom allt tvifvel att ett vida större antal skolor, än det i berörda statsrådsprotokoll omnämnda, skulle hafva sökt understöd och äfven funnits deraf förtjenta.

De högre flickskolorna, hvilka genom kommuners och må hända i de flesta fall genom enskildes företagsamhet, omtanke och uppoffring kommit till stånd, hafva i allmänhet svårt att i saknad af erforderligt statsunderstöd bringa inkomster och utgifter i jemvigt, och ej sällan sker detta genom att bestämma lärarepersonalens löneförmåner lägre än tillbörligt är. Vid sådant förhållande, och då dessa skolor likväl icke allenast erbjuda undervisning åt den qvinliga ungdom, som vill söka skaffa sig bergning såsom lärarinnor eller genom anställning i vissa inom statsförvaltningens eller den enskilda affärsverksamhetens område varande befattningar, utan äfven, hvad som är ännu betydelsefullare, genom sina lärjungar tillföra familjen en fond af kunskaper, som för henne och derigenom äfven för samhället måste varda välsignelsebringande, vågar jag föreslå,

att det ordinarie anslaget till högre skolor för qvinlig ungdom höjes till 100,000 kronor, deraf någon mindre del torde böra användas till bestridande af kostnaderna för inspektion öfver skolorna.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1882.

Alb. Anderson.

N:o 37.

Af Friherre Cederström: Om anslag för inrättande af en mejeriskola m. m.

Under sjette hufvudtiteln föreslår Kongl. Maj:t, att Riksdagen skall bevilja ett årligt anslag af 10,000 kronor för anordnande af högre undervisning i mejerihushållning.

Dessa 10,000 kronor skulle fördelas mellan landtbruksinstitutet Ultuna och Alnarp sålunda, att på hvardera stället skulle anställas en lärare i mejerihushållning med 4,000 kronor i lön, hvarjemte likaledes vid hvardera af institutet 1,000 kronor årligen skulle användas till försök samt komplettering af undervisningsmaterielen.

Att med detta ringa anslag, synnerligast då det skall delas på två skolor, det icke icke är möjligt att åstadkomma den högre undervisning i mejeriskötsel som under loppet af flera år så högljudt påyrkats, för att vi med hopp om framgång skola kunna uppträda på världsmarknaden med våra mejeriprodukter, torde väl knappast förnekas.